

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 565/2014-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. septembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť I. A., zastúpeného obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária Patassy, s. r. o., Koceľova 9, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Lehel Patassy, vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Sociálnej poisťovne, ústredia, Ulica 29. augusta 8, Bratislava v konaní o priznaní starobného dôchodku vedeného pod č. 480 527 7330 0 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. A. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. augusta 2014 doručená sťažnosť I. A., (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a jeho základného práva podľa čl. 39 ods. 1 ústavy postupom Sociálnej poisťovne, ústredia, Ulica 29. augusta 8, Bratislava (ďalej len „Sociálna poisťovňa“), v konaní o priznaní starobného dôchodku vedeného pod č. 480 527 7330 0.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 480 527 7330 0 z 24. apríla 2003 bol sťažovateľovi v zmysle § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v tom čase platnom znení (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) priznaný od 27. mája 2003 starobný dôchodok v sume 8 697 Sk mesačne.

Ďalším rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 480 527 7330 0 z 21. júla 2003 bol sťažovateľovi v zmysle § 21 ods. 3, § 173i ods. 1 a § 96 ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení starobný dôchodok od 22. augusta 2003 odňatý. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 7 So 48/2007 toto rozhodnutie Sociálnej poisťovne zrušil a vec jej vrátil na nové konanie.

Sťažovateľ ďalej v sťažnosti opisuje, ako Sociálna poisťovňa po vrátení veci na ďalšie konanie viackrát rozhodla o starobnom dôchodku sťažovateľa, pričom tieto jej rozhodnutia boli rozhodnutiami krajského súdu vždy zrušené a vec jej bola vrátená na ďalšie konanie. Naposledy bolo rozhodnutie Sociálnej poisťovne (z 3. októbra 2012) zrušené rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Sd 324/2012 z 13. novembra 2013 (ďalej len „rozsudok krajského súdu z 13. novembra 2013“) a vec bola vrátená Sociálnej poisťovni na ďalšie konanie, s uvedením, že v novom konaní je Sociálna poisťovňa viazaná právnymi názorom krajského súdu v ňom uvedeným.

Po vrátení veci Sociálnej poisťovni na ďalšie konanie opisuje sťažovateľ konanie takto: *«Listom z 9.03.2013 bolo sťažovateľovi Sociálnou poisťovňou... oznámené, že v súvislosti s realizáciou Rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. 5 Sd 324/2012-95 z 13.11.2013, bude o jeho nároku bezodkladne rozhodnuté.*

Písomným podaním zo dňa 07.05.2014 podal sťažovateľ Generálnemu riaditeľovi Sociálnej poisťovne sťažnosť pre porušovanie zákona v postupe Sociálnej poisťovne... nerealizovaním Rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. 5 Sd 324/2012-95 z 13.11.2013...

Oznámením výsledku prešetrenia sťažnosti z 29.07.2014 Sociálna poisťovňa oznámila sťažovateľovi, že „Písomnými Rozhodnutiami č. 480 527 7330 0 - I., II., III. a IV.

z 28.05.2014, bol realizovaný Rozsudok Krajského súdu v Bratislave. Výplata starobného dôchodku bola uvoľnená s účinnosťou od 22.08.2003.“»

Sťažovateľ v závere sťažnosti poukazuje na to, že „Napriek právoplatnému Rozhodnutiu Sociálnej poisťovne - ústredie č. 48 05 27 7330 zo dňa 24.04.2003, Sociálna poisťovňa... bez právneho dôvodu sťažovateľovi nevypláca od 23.08.2003, t. j. 11 rokov starobný dôchodok v sume 8 697.- Sk (288,71 EUR s príslušnou mierou valorizácie), čím už 11 rokov porušuje základné právo sťažovateľa na právnu istotu a právo primerané hmotné zabezpečenie v starobe v zmysle čl. 1 odst. 1 a čl. 39 odst. 1 Ústavy Slovenskej republiky...“.

Sťažovateľ vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„a) v zmysle ustanovenia § 56 odst. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. v platnom znení vysloví, že Sociálna poisťovňa - ústredie porušila základné právo sťažovateľa na právnu istotu a na primerané hmotné zabezpečenie v starobe, uvedené čl. 1. odst. 1 a v čl. 39 odst. 1 Ústavy Slovenskej republiky, zákon č.460/1992 Zb. v platnom znení tým, že sťažovateľovi bez právneho dôvodu nevypláca od 23.08.2003, t. j. 11 rokov starobný dôchodok v sume 8 697.- Sk (288,71 EUR s príslušnou mierou valorizácie) a tým, že nerealizovala Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. 5 Sd 324/2012 - 95 zo dňa 13.11.2013 s vyznačením právoplatnosti dňa 15.01.2014

b) v zmysle ustanovenia § 56 odst.3 písm. a) zákona č.38/1993 Z. z. v platnom znení, prikazuje Sociálnej poisťovni - ústredie aby vo veci konala a bezodkladne realizovala Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. 5 Sd 324/2012-95 z 13.11.2013 v zmysle poučenia uvedeného v Rozsudku.“

V prípade úspešnosti v konaní si sťažovateľ uplatňuje „aj náhradu trov právneho zastúpenia v konaní v sume 268.- EUR (2 úkony á 134.- EUR - prevzatie veci a porada s klientom a podanie Návrhu)“.

II.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z toho vyplýva, že ak je v určitej veci oprávnený rozhodnúť všeobecný súd, tak to vylučuje právomoc ústavného súdu.

Uvedený záver potvrdzuje aj § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Platí to aj pre sťažovateľom označený postup Sociálnej poisťovne.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy (všeobecné) súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí a opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa § 7 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v občianskom súdnom konaní súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci. Iným zásahom je aj nečinnosť orgánu verejnej správy, pričom za orgán verejnej správy sa na účely konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku („Správne súdnictvo“) považuje aj poisťovňa, ktorej nečinnosť sťažovateľ svojou sťažnosťou namieta.

Z citovaných právnych noriem vyplýva, že vo vzťahu k namietanému postupu Sociálnej poisťovne ako orgánu verejnej správy je na základe návrhu sťažovateľa oprávnený rozhodnúť v rámci správneho súdnictva všeobecný súd. Túto právomoc všeobecného súdu nemožno nahradiť konaním pred ústavným súdom (mutatis mutandis IV. ÚS 78/04).

Ak sťažovateľ vo svojej sťažnosti tvrdí, že Sociálna poisťovňa v konaní po vrátení veci na ďalšie konanie postupuje so zbytočnými priet'ahmi, ústavný súd uvádza, že podľa § 250t ods. 1 OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis.

Vychádzajúc z uvedených právnych záverov a skutkového stavu opísaného sťažovateľom ústavný súd uzavrel, že v predmetnej veci nie je daná jeho právomoc (čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), a preto sťažnosť sťažovateľa po predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (podobne napr. IV. ÚS 49/04, II. ÚS 59/04 alebo IV. ÚS 78/04).

Ústavný súd k uvedenému ešte nad rámec dodáva, že z príloh pripojených k sťažnosti (z prípisu Sociálnej poisťovne z 29. júla 2014) vyplýva, že Sociálna poisťovňa začala „realizovať“ rozsudok krajského súdu z 13. novembra 2013, keď 28. mája 2014 vydala rozhodnutia č. 480 527 7330- I., II., III., IV; pričom „Výplata starobného dôchodku bola uvoľnená s účinnosťou od 22. augusta 2003“.

V súvislosti s námietkou sťažovateľa, že konanie o priznanie starobného dôchodku trvalo až 11 rokov, ústavný súd poukazuje na to, že na jeho situáciu existujú aj iné právne normy umožňujúce sťažovateľovi dosiahnuť ochranu svojho práva v konaní pred všeobecnými súdmi. Zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) upravuje zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci.

Podľa § 3 ods. 1 písm. d) zákona č. 514/2003 Z. z. štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci nesprávnym úradným postupom.

Podľa § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. štát zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prietahy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb.

Podľa § 9 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom má ten, komu bola takým postupom spôsobená škoda.

Podľa § 17 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z. skutočná škoda a ušlý zisk sa uhrádza, ak osobitný predpis neustanovuje inak. V prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj

nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak. Výška nemajetkovej ujmy v peniazoch sa určuje s prihliadnutím najmä na

- a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje,
- b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo,
- c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote,
- d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

Z označených ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. vyplýva, že sťažovateľ sa môže domáhať nároku na náhradu škody vrátane nemajetkovej ujmy z dôvodu nesprávneho úradného postupu (nečinnosť, zbytočné prieskumy). Ak príslušný orgán (v tomto prípade Sociálna poisťovňa) neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti alebo ak príslušný orgán písomne oznámi poškodenému, že neuspokojí jeho nárok na náhradu škody, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na príslušnom všeobecnom súde.

Ústavný súd uzavrel, že ani v tejto časti sťažnosti nie je daná jeho právomoc (čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), a z tohto dôvodu sťažnosť sťažovateľa po predbežnom prerokovaní aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2014